2026

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400104MJ

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Choose the correct option of the following : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ সঠিক বিকল্পটো বাছনি কৰা :

(a) Who among the following was the supporter of Egalitarianism?

তলত দিয়াসকলৰ ভিতৰত কোনজন সমানতাবাদৰ সমৰ্থক আছিল ?

(i) John Rawls

জন ৰাউলচ

(ii) Aristotle

এৰিষ্ট'টল

(iii) John Locke
জন লক

(iv) F. A. Hayek
এফ. এ. হায়েক

(b) Affirmative action is also known as
সাকাবাত্মক পদক্ষেপক তলব কোনটো নামেবেও বুজিব পবা যায় ?

(i) positive discrimination
ইতিবাচক বৈষম্য

(ii) negative discrimination
নেতিবাচক বৈষম্য

(iii) gender discrimination
লিংগ বৈষম্য

(iv) None of the above
ওপবব এটাও নহয়

(c) Which of the following was the motto used during the French Revolution?
তলব কোনটো ফবাচী বিপ্লবব সময়ত ব্যৱহৃত মূল মন্ত্র আছিল ?

(i) Justice, Equality and Liberty
ন্যায়, সমতা আৰু স্বাধীনতা

(ii) Liberty, Equality and Fraternity
স্বাধীনতা, সমতা আৰু ভ্রাতৃত্ব

(Continued)

(iii) Equality, Sovereignty and Integrity
সমতা, সার্বভৌমত্ব আৰু অখণ্ডতা

(iv) None of the above
ওপবব এটাও নহয়

(d) When was the Universal Declaration of Human Rights adopted by the UNO?
ৰাষ্ট্রসংঘই কেতিয়া সার্বজনীন মানৱ অধিকাৰব ঘোষণাপত্র গ্রহণ কবিছিল ?

(i) 10 October, 1948
১০ অক্টোবব, ১৯৪৮

(ii) 10 November, 1948
১০ নৱেম্বব, ১৯৪৮

(iii) 10 December, 1948
১০ ডিচেম্বব, ১৯৪৮

(iv) 10 January, 1948
১০ জানুৱাবী, ১৯৪৮

(e) Right to Free Environment belongs to
সুস্থ পবিৱেশব অধিকাব কোনটো প্রজন্মব মানৱ অধিকাবব অন্তর্গত ?

(i) First Generation of Human Rights
প্রথম প্রজন্মব মানৱ অধিকাবব

(Turn Over)

(ii) Second Generation of Human Rights

দ্বিতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৱ

(iii) Third Generation of Human Rights

তৃতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৱ

(iv) Fourth Generation of Human Rights

চতুর্থ প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৱ

(f) Who among the following philosophers has popularized the concept of 'Civil Disobedience' in his *Essay on Civil Disobedience*?

তলত দিয়া কোনজন দার্শনিকে তেওঁৰ *Essay on Civil Disobedience* শীর্ষক ৰচনাত 'আইন অমান্য' ধাৰণাটো জনপ্রিয় কৰিছিল ?

(i) Henry David Thoreau

হেনৰি ডেভিড থোৰো

(ii) William Godwin

উইলিয়াম গডউইন

(iii) Martin Luther King

মার্টিন লুথাৰ কিং

(iv) Bedau

বেডাউ

(g) Who among the following argues that freedom is both the primary end and the principal means of development?

তলত দিয়া কোনজন ব্যক্তিয়ে কৈছে যে স্বাধীনতাই হৈছে উন্নয়নৰ প্রধান লক্ষ্য আৰু মুখ্য উপায় ?

(i) John Locke

জন লক

(ii) Macpherson

মেকফাৰচন

(iii) Robert Nozick

ৰ'বার্ট ন'জিক

(iv) Amartya Sen

অমর্ত্য সেন

(h) The principles for Sustainable Development was laid down in which of the following Environmental Conferences?

বহনক্ষম উন্নয়নৰ নীতিটো তলত দিয়া কোনখন সম্মিলনত নির্ধাৰণ কৰা হৈছিল ?

(i) The Stockholm Conference

ষ্টকহম সম্মিলন

(ii) The Earth Summit

ধৰিত্রী সম্মিলন

(iii) The Kyoto Protocol

কিয়টো প্ৰ'ট'কল

(iv) The Paris Agreement

পেৰিচ চুক্তি

2. Answer any *six* of the following questions : 2×6=12

নিম্নলিখিত যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Mention any two characteristics of John Locke's notion of Negative Freedom.

জন লক'ৰ নেতিবাচক স্বাধীনতাৰ ধাৰণাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(b) Mention any two examples of Third Generation of Human Rights.

তৃতীয় প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ যি কোনো দুটা উদাহৰণ উল্লেখ কৰা।

(c) What is the difference between F. A. Hayek's views on Justice and John Rawls' Theory of Justice?

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় সম্পৰ্কীয় মতামত আৰু জন ৰাউলচৰ ন্যায়ৰ তত্ত্বৰ মাজত পাৰ্থক্য কি ?

(d) What is General Will of Rousseau?

ৰুছোৰ 'সাধাৰণ ইচ্ছা' কি ?

(e) Mention any two characteristics of political obligations.

ৰাজনৈতিক দায়বদ্ধতাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(f) What are the two types of sovereignty?

সাৰ্বভৌমত্বৰ দুটা প্ৰকাৰ কি কি ?

(g) Write any two negative impacts of globalization.

বিশ্বায়নৰ যি কোনো দুটা নেতিবাচক প্ৰভাৱ লিখা।

(h) State any two core principles of Anarchism.

নৈৰাজ্যবাদৰ যি কোনো দুটা মূল নীতি উল্লেখ কৰা।

(i) What is procedural justice?

প্ৰক্ৰিয়াগত ন্যায় কি ?

(j) Write two features of global justice.

বিশ্ব ন্যায়ৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Answer/Write short notes on the following (any *four*) : 5×4=20

তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা/চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) Explain the differences between procedural equality and substantive equality.

প্রক্রিয়াগত সমতা আৰু বস্তুগত সমতাৰ মাজত পার্থক্য ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Write a note on the major features of F. A. Hayek's Theory of Justice.

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় তত্ত্বৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা।

(c) Explain briefly the relationship between rights and obligations.

অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতাৰ মাজৰ সম্পর্ক সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰা।

(d) Explain the main techniques of civil disobedience.

আইন অমান্যৰ মুখ্য কৌশলসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

(e) How has globalization affected the State Sovereignty? Explain briefly.

বিশ্বায়নে ৰাষ্ট্রীয় সার্বভৌমত্ব কিদৰে প্রভাৱিত কৰিছে, সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰা।

(f) How are ecological rights related to Human Rights?

পৰিৱেশজনিত অধিকাৰ মানৱ অধিকাৰৰ সৈতে কেনেদৰে সম্পর্কিত ?

(g) Justice as capabilities

সামর্থ্য বা সক্ষমতা আহৱণৰ হিচাপে ন্যায়

(h) Consent theory behind political obligation and acquire of legitimacy

ৰাজনৈতিক আনুগত্য আৰু বৈধতা আহৱণৰ সম্মতি তত্ত্ব

4. Answer any *two* of the following questions : 10×2=20

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is Egalitarianism? Explain few reasons for the need of differential treatment to establish an egalitarian society. 5+5=10

সমানতাবাদ কি? এখন সমতাভিত্তিক সমাজ প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ পৃথকীকৃত আচৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Discuss critically John Rawls' Theory of Distributive Justice.

জন ৰাউলচ'ৰ বিতৰণমূলক ন্যায় তত্ত্বটো সমালোচনামূলকভাৱে আলোচনা কৰা।

(c) What is Universality of Rights? How is Universality of Rights different from Differentiated Rights? 5+5=10

অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কি? অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কেনেকৈ পৃথকীকৃত অধিকাৰৰ পৰা পৃথক?

(d) What do you understand by climate change? Suggest few strategies to be adopted to deal with climate change. 5+5=10

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বুলিলে কি বুজা যায়? জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ কেইটামান উপায় আগবঢ়োৱা।

(e) What do you understand by diversity and plural society? Suggest ways through which diversity can be accommodated in a plural society. 4+6=10

বৈচিত্ৰ্য আৰু বহুত্ববাদী সমাজ বুলিলে কি বুজা যায়? বহুত্ববাদী সমাজত বৈচিত্ৰ্য কেনেদৰে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি তাৰ উপায়সমূহ আগবঢ়োৱা।

★★★